

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

INSTRUMENTS I FORMES DE SUPORT PER A L'AUTOREGULACIÓ DE L'APRENENTATGE AUTÒNOM I COL·LABORATIU

- Molas Ramos, Emília

Universitat Rovira i Virgili

Departament de Psicologia / Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia

Carretera de Valls s/n . Campus Sescelades. 43007. Tarragona. Espanya

emilia.molas@urv.cat

- García Olalla, Lola

Universitat Rovira i Virgili

Departament de Psicologia / Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia

Carretera de Valls s/n . Campus Sescelades. 43007. Tarragona. Espanya

lola.garcia@urv.cat

- Camps Llauredó, Misericòrdia

Universitat Rovira i Virgili

Departament de Psicologia / Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia

Carretera de Valls s/n . Campus Sescelades. 43007. Tarragona. Espanya

cori.camps@urv.cat

- Valls Giménez, Enric

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Universitat Rovira i Virgili

Departament de Psicologia / Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia

Carretera de Valls s/n . Campus Sescelades. 43007. Tarragona. Espanya

enric.valls@urv.cat

- Morales Vives , Fàbia

Universitat Rovira i Virgili

Departament de Psicologia / Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia

Carretera de Valls s/n . Campus Sescelades. 43007. Tarragona. Espanya

fabia.morales@urv.cat

1. RESUM:

La comunicació presenta una experiència d'innovació docent universitària en l'àmbit disciplinar de la Psicologia de l'Educació, basada en una metodologia d'anàlisi i resolució de casos i situacions problema en petit grup. Es descriu el disseny instruccional i la seqüència didàctica desenvolupada en què s'incardinen formes de suport per afavorir en els estudiants l'assoliment de competències de planificació, gestió i organització tant de l'estudi personal i de la realització d'activitats individuals, com del treball a elaborar de forma col·laborativa amb els companys de l'equip. La valoració de l'experiència destaca la necessitat d'ensenyar explícitament habilitats d'autoregulació.

2. ABSTRACT:

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

This paper presents and discusses an innovative instructional program based on a case by case-based teaching model, incorporating collaborative learning in small groups of students as applied to the teaching and learning of Educational Psychology in a University context. The instructional design and teaching sequences are described, in particular, discussing the possibility of integrating forms of student support into a case by case-based teaching model to promote students' reflection and self-regulation regarding their own learning process and goal achievement. The assessment is that students require direct support and training in self-regulation skills in order to succeed.

3. PARAULES CLAU : Autoregulació, aprenentatge col·laboratiu, anàlisi de casos.

KEYWORDS : Self-regulation, collaborative learning, Case-based learning.

4. ÀREA DE CONEIXEMENT: Indicar l'àrea a la que correspon el contingut de la proposta:

- Art i Humanitats
- Ciències Experimentals i de la Salut
- Ciències Socials i Jurídiques
- Enginyeries i Arquitectura
- Més d'un àrea

5. ÀMBIT TEMÀTIC DEL CONGRÉS: Indicar l'àmbit temàtic al que es proposa adscriure la comunicació:

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

- Avaluació i qualitat institucional
- La cooperació en i per al coneixement
- Innovació en l'ensenyament superior
- L'aprenentatge autònom de l'alumne
- La internacionalització de la universitat

El Comitè Científic es reserva el dret de decidir l'àmbit final de les propostes.

6. MODALITAT DE PRESENTACIÓ:

- Comunicació oral
- Comunicació pòster
- Comunicació electrònica

El Comitè Científic es reserva el dret de decidir el format final de les propostes.

7. DESENVOLUPAMENT: tindrà una extensió d'entre 25.000 – 35.000 caràcters (amb espais)

a) Objectius

La finalitat principal de la innovació és incorporar formes de suport i instruments que ajudin de manera explícita i sistemàtica als estudiants a adquirir i utilitzar competències de regulació autònoma dels processos d'estudi individual i de treball col·laboratiu en petit grup.

Aquesta finalitat es concreta, més específicament, en els següents objectius:

- Considerar les competències d'aprenentatge autònom i de treball col·laboratiu com a objecte d'aprenentatge, integrant el seu ensenyament en el disseny de les assignatures i en

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

totes les fases de la seqüència didàctica proposada per al desenvolupament de les activitats dels casos i situacions problema.

- Elaborar tot un seguit d'instruments didàctics orientats a facilitar l'autoregulació del procés d'aprenentatge, tant individual com d'equip, afavorint la presa de consciència de l'estudiant de les característiques dels processos d'autoregulació i dels factors que els obstaculitzen.
- Identificar les formes d'ajuda i mediació del professorat que s'han mostrat més eficaces perquè l'alumne pugui aprendre de forma autònoma.
- Fer compatible la funció reguladora de l'avaluació del propi procés d'aprenentatge amb la finalitat acreditativa.
- Analitzar si la construcció dels continguts propis de l'assignatura que realitzen els alumnes millora notablement gràcies a l'ús d'estratègies i recursos d'acompanyament per ajudar a fixar objectius i planificar cursos d'acció, a dur-los a terme i a supervisar-los i revisar-los.
- Avaluar el procés de treball desenvolupat i els resultats obtinguts, tant des del punt de vista de l'aprenentatge i el rendiment com pel que fa a la satisfacció del professorat i estudiants.

b) Descripció del treball

La preparació, desenvolupament i implementació de l'experiència d'innovació docent per promoure l'autoregulació de l'aprenentatge individual i d'equip és el resultat del treball

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

col·laboratiu dels membres del Grup de recerca *Desenvolupament, Interacció i Comunicació en Contextos Educatius* (COMUNICA) integrat per un equip de professors adscrits a l'àrea de Psicologia Evolutiva i de l'Educació de la URV, i s'inscriu en el marc del programa de Millora de la Qualitat Docent (projecte 2009MQD00073) del DURSI i del programa d'Ajuts per al desenvolupament de projectes d'incorporació a la recerca en educació atorgats per la URV (projecte APRÈN-05). L'experiència, en la que hi han participat al voltant de tres-cents estudiants, s'ha dut a terme durant el curs acadèmic 2010-2011 en les assignatures "Aprentatge i Desenvolupament de la personalitat" i "Desenvolupament Psicomotriu" impartides respectivament en els Grau d'Educació i de Psicologia de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la URV.

L'enfocament de formació per competències derivat dels plantejaments que caracteritzen el sistema universitari en l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) posa l'accent tant en la necessitat que els estudiants siguin capaços d'aprendre de forma autònoma com en la necessitat que sàpiguen treballar en equip. A la vegada, i en el context de la docència universitària, nombrosos estudis destaquen que els estudiants amb majors competències d'autoregulació del procés d'aprenentatge individual i de grup, a més d'obtenir millors resultats acadèmics, tenen actituds positives vers l'aprenentatge i més compromís i implicació en el treball acadèmic (Pintrich i Zusho, 2002; Schunk, 2005). No obstant això, segons els resultats obtinguts en anteriors experiències del nostre grup d'innovació docent, els estudiants no disposen, moltes vegades, de les competències necessàries per portar a terme processos d'aprenentatge autònom (Molas i Valls, 2009) que requereixen l'establiment de metes d'aprenentatge, la planificació de cursos d'acció, la selecció d'estratègies i recursos adequats o la persistència en la resolució de la tasca, la seva revisió i la reorientació per aconseguir els objectius prefixats (Zimmerman, 2002).

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

En conseqüència, es posa de manifest la necessitat de dissenyar i incorporar en els processos instruccionals de l'educació superior el suport, les ajudes i els instruments necessaris dirigits a orientar, sostenir i guiar els estudiants a millorar els seus coneixements i habilitats en relació amb els processos d'autoregulació de l'aprenentatge.

Tot i que en els últims anys trobem interessants experiències sobre com ensenyar als alumnes universitaris a regular el propi aprenentatge (Coll i alt. 2007; Valls, 2008; Mauri i alt. 2009), la recerca mostra que els professors escassament incorporen a l'aula estratègies i recursos per a l'ensenyança de les competències d'autoregulació (Simpson i alt., 1997; Zimmerman, 2002; Perry i alt., 2008). Per tant, un dels reptes de primer ordre per les universitats és com dur a terme pràctiques educatives que estiguin realment orientades cap a l'adquisició, desenvolupament i avaluació d'aquestes competències per part de l'alumnat.

El nostre disseny de la innovació per a l'ensenyança de competències d'autoregulació de l'aprenentatge individual i d'equip s'aborda des d'uns criteris i opcions psicopedagògics que responen, d'una banda, a la caracterització de la influència educativa que aporta la perspectiva constructivista d'orientació sociocultural dels processos d'ensenyança i aprenentatge (Coll i alt. 2008) i, de l'altra, als plantejaments que remetent a la necessitat d'incloure les formes d'ajudar els alumnes en l'adquisició i utilització de les competències per aprendre a aprendre en el curs de les activitats i la resta d'elements que constitueixen el procés educatiu (Martín, 2003). D'aquesta manera, les propostes docents de les assignatures del present estudi preveuen incloure formes d'ajuts específiques orientades a treballar coneixements, habilitats i actituds que permetin a l'alumnat assumir de forma progressiva la responsabilitat en la planificació, el control del procés d'aprenentatge i l'avaluació de la seva efectivitat per a la consecució dels objectius proposats.

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

El disseny de les assignatures objecte de l'experiència presenta característiques i trets comuns que els membres del grup hem experimentat en projectes anteriors d'innovació docent (Molas, García i Camps, 2009; García i alt., 2010). Els continguts s'articulen en base a grans mòduls, cadascun dels quals inclou diverses unitats temàtiques amb una durada aproximada d'entre quatre i cinc setmanes per mòdul. L'anàlisi i resolució de casos i situacions problema ocupa un lloc central en la metodologia. Es defineix una mateixa seqüència formativa general comuna per tots els casos la qual combina activitats de treball presencial de l'estudiant amb activitats de treball dirigit i autònom. El tipus d'activitats associades a cada cas – d'elaboració de materials, de crítica, de demostració d'estudi, etc. – combina estructures de participació individuals i grupals. L'entorn moodle s'empra fonamentalment com instrument de suport a l'acció docent i al treball col·laboratiu en gran grup i en equip, per afavorir la comunicació entre professors i alumnes i entre alumnes, i com a suport a l'autoregulació del procés d'aprenentatge dels estudiants. Les cinc hores setmanals assignades a les assignatures a es distribueixen entre tres hores de gran grup i dues hores de seminari. L'avaluació de les assignatures és continuada i s'ha basat tant en el treball en equip com en el treball individual, essent el portafoli l'instrument privilegiat d'avaluació dels aprenentatges i de l'autoregulació. En l'avaluació es tenen en compte les qualificacions obtingudes en els diferents productes individuals i de grup atorgant el mateix percentatge (50%) en la nota final.

D'acord amb la finalitat de l'experiència que s'informa, determinades mesures incorporades en el propi disseny de les assignatures i en la planificació de l'acció docent afavoreixen particularment processos d'autoregulació del treball individual i en equip dels estudiants. Convé remarcar que quan es facilita un detallat pla de treball, es defineix la naturalesa de les activitats i es planifica la dedicació horària prevista per a la seva realització, així com també quan

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

s'expliciten les formes d'avaluació, s'orienta millor l'aprenentatge autònom dels alumnes (Valls, 2008). En aquest sentit, les mesures adoptades han consistit, principalment, a posar èmfasi en el significat i el valor de certs instruments didàctics – la *Guia docent* i les *Guies de treball* corresponents a cadascun dels mòduls de les assignatures –, i acostar-los, per explicitació i negociació, al projecte formatiu personal de l'alumnat.

Tanmateix, el conjunt d'ajuts pedagògics, els instruments i recursos elaborats i oferts més directes per potenciar el procés d'aprenentatge autònom, en el sentit que la influència de les ajudes que prestà el professorat asseguraven el suport convenient perquè els estudiants poguessin treure el màxim profit de l'experiència de treballar col·laborativament en equip i aprendre amb autonomia, s'han emmarcat en les activitats d'anàlisi i resolució de casos (Valls i Molas, 2004) i situacions problema (García i Camps, 2008). Així, s'han incardinat en el desenvolupament de les diverses fases de la seqüència didàctica associades al cas i al problema, i a diferents nivells, un nombre variat, suficient i representatiu de recursos i formes de suport per bastir l'adquisició i el desenvolupament de competències de treball autònom i col·laboratiu.

I. Fase Inicial. Activitats preparatòries del cas i del treball individual i en equip.

- El primer contacte d'apropament a les característiques de les activitats a realitzar i al treball en petit grup es desplega amb la presentació i el posterior consens amb l'alumnat de la *Guia de treball del Mòdul* i de la *Fitxa d'activitat*, un instrument de suport que a més de la narrativa del cas objecte d'anàlisi inclou les modalitats de realització, la dedicació horària prevista, les dates i criteris per elaborar i valorar les activitats, material de consulta per tractar i resoldre el cas, i els criteris d'avaluació. Així, a més de facilitar

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

compartir representacions i atribuir sentit, es contribuïa paral·lelament a donar suport a la gestió autònoma de l'aprenentatge individual i d'equip dels estudiants.

- En aquesta sessió introductòria també es facilità als alumnes la pauta *Orientacions per al treball en equip*, un document que recull alguns criteris útils per ajudar-los en l'organització i el desenvolupament del treball en equip. Es tractava d'incidir, preferentment, en algunes de les dimensions implicades en el desenvolupament del treball col·laboratiu en equip: objectius comuns, corresponsabilitats, planificació, dinàmica de treball, consens de normes, cohesió, identificació, etc. En particular, es pretenia arribar a uns primers acords sobre la dinàmica de funcionament interna dels grups que no comportessin el simple repartiment de responsabilitats, sinó la col·laboració i cooperació entre els membres del grup, i d'insistir que el treball individual previ al treball en grup és el punt de partida a partir del qual col·laborar.
- Finalment, es va abordar la constitució dels equips d'estudiants. Els alumnes van formar lliurement equips de treball heterogenis de 4 o 5 persones, que es van mantenir estables al llarg de les assignatures. Pel que fa als rols específics dins l'equip, s'acordà que sempre hi hauria en tots els grups les figures de dinamitzador, secretari i portaveu, que es desenvoluparien rotativament entre els seus membres. També es va establir com seria el procediment de rotació i quines tasques i funcions haurien d'exercir aquestes figures.

II. Fase de desenvolupament del cas i del treball individual i en equip.

- La fase de desenvolupament s'inicià amb un treball dirigit centrat en la lectura aprofundida i reflexiva dels documents de consulta per tractar i resoldre el cas. Cada

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

membre de l'equip va realitzar una contribució al fòrum de grup del moodle en què havia d'identificar els aspectes més rellevants de les lectures obligatòries considerades de manera integrada, i posteriorment entre els membres del grup van valorar de manera raonada les contribucions realitzades. D'aquesta manera s'assegurava un equilibri entre responsabilitat individual i elaboració grupal. Per garantir una aproximació conceptual el més rigorosa possible al problema a analitzar i orientar la discussió es facilità una *pauta guiada de lectura* per a cadascun dels materials.

- La següent activitat de treball va ser l'elaboració en equip d'un informe previ de delimitació del problema i resolució del cas. L'instrument de suport facilitat per a la seva realització fou una *base d'orientació* centrada en els següents aspectes: identificació dels temes plantejats en el cas i la seva relació amb els continguts del mòdul; delimitació de la situació problema, centrant-se en els punts fonamentals; selecció de les millors alternatives en la intervenció, pertinents i estratègiques per a les condicions del problema plantejat; justificació de la lògica que acompanya la presa de decisions de l'equip i els procediments escollits per resoldre el cas; concreció de les formes d'obtenir informació complementària; justificació del sistema d'organització adoptat pel grup i del pla de treball. Inicialment, l'equip va treballar de forma presencial en l'espai de seminari de manera que en el curs de l'activitat el professor podia modelar els processos de col·laboració entre alumnes i detectar les seves necessitats, dificultats o problemes per tal d'oferir les ajudes directes que necessitaven, tant a nivell de comprensió de l'activitat com d'organització i funcionament del grup. L'activitat va tenir continuïtat amb un treball no presencial per acabar aquest primer esquema d'abordatge del cas i per preparar la seva exposició a la resta de grups. Per elaborar

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

documents d'aquesta i altres activitats del cas s'han emprat eines col·laboratives del moodle – wiki i fòrum – i googledocs.

- L'oportunitat de millorar el treball responsable de cada membre de l'equip i d'aquest en conjunt va passar, també, per la retroalimentació entre equips. En les sessions presencials de seminari, cadascun dels equips, explicitava als altres grups les estratègies dissenyades per delimitar i resoldre el cas. La resta d'equips participants valoraven aquest pla, analitzaven avantatges i inconvenients, determinaven els passos que faltaven per donar, identificaven punts conflictius, etc. , aspectes que es van avaluar mitjançant un *qüestionari de coavaluació* entre equips. En definitiva, es tractava d'ajudar-se mútuament a regular millor les pròpies actuacions de l'equip per resoldre l'activitat prenent com a model les dels companys, valorant la distància que el separa, i reconduint, rectificant, o descartant el treball prèviament realitzat. Finalment, cada equip era convidat a portar al professorat en el termini d'una setmana el redactat de l'informe previ, incorporant-hi el que van recollir durant aquesta sessió d'intercanvi amb la resta de participants.
- Tanca aquesta fase una sessió de tutoria presencial que el professorat realitzà amb cada equip. La finalitat era ajudar a conscienciar els processos d'autoregulació, personalitzar formes de solucionar els possibles obstacles o reptes trobats i orientar possibles modificacions en el treball plantejat. Un cop feta aquesta revisió l'equip ja podia encarar l'elaboració del document final. Per a aquesta escomesa, els estudiants disposaven a la *Fitxa d'activitat* de pautes tan formals com d'estructura per elaborar la versió definitiva

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

de l'informe final, així com d'una *rúbrica* en què s'especificaven els criteris que s'emprarien en la seva correcció i qualificació.

III. Fase de tancament, síntesi i resultats.

- L'exposició i posada en comú dels principals resultats i conclusions del cas assolits per cada equip i la *coavaluació* d'aquest procés, es complementà amb el *qüestionari d'autoavaluació* individual i grupal del treball en equip. Aquests instruments pretenien aconseguir que els estudiants prenguessin consciència de les habilitats de treball en grup desenvolupades i del paper que en el procés d'aprenentatge dels continguts acadèmics va tenir la col·laboració. Més enllà de la seva funció formativa, ofereixen informació rellevant des del punt de vista de la valoració del procés de treball desenvolupat.
- El professorat va fer un retorn d'informació a cada equip sobre l'informe final lliurat, incloent aquesta revisió un alt component formatiu.

c) Resultats i/o conclusions

La valoració global de l'experiència pren en consideració la perspectiva dels estudiants i del professorat, i s'ha realitzat mitjançant diversos instruments de recollida d'informació. Pel que fa als estudiants, per una banda hem recollit la seva valoració/satisfacció amb l'experiència a partir d'un qüestionari en què se sol·licitava informació sobre els diferents recursos de suport emprats en l'anàlisi de cas i aspectes essencials de la planificació, organització i funcionament dels equips. El qüestionari constava de tretze ítems sobre els que l'alumne havia de mostrar el seu grau d'acord en una escala de 1 a 5, essent 1 el mínim acord i 5 el màxim acord. A més de preguntes tancades tipus Likert, el qüestionari incloïa tres apartats oberts on els estudiants

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

podien exposar informació sobre les formes d'ajuda i les pautes de suport que millor havien contribuït a aprendre en treballar en petit grup i a potenciar els aprenentatges dels seus membres, les que consideraven més febles, i les propostes de millora. Per altra banda, les informacions recollides durant les sessions de tutoria individual i de grup han possibilitat copsar la percepció que els estudiants tenen en relació amb les competències d'autoregulació i el treball en equip. Finalment, les qualificacions dels treballs elaborats pels estudiants ens han proporcionat indicadors sobre el seu rendiment i les taxes d'èxit, i han complementat el conjunt de dades provinents de l'alumnat. L'avaluació de l'experiència per part del professorat s'ha dut a terme mitjançant l'elaboració d'un autoinforme de valoració un cop acabada l'assignatura.

Les respostes dels estudiants a les preguntes tancades del qüestionari posen de manifest un alt grau d'acceptació i valoració amb l'experiència i els resultats del treball col·laboratiu. Pel que fa a la *dinàmica del treball en equip*, tots els ítems obtenen de mitjana puntuacions superiors a 4: "s'ha creat un ambient de treball adequat, m'he sentit acceptat i respectat pel grup" (4,64); "ens hem identificat com equip" (4,33); "la planificació i la coordinació entre tots ha permès un treball eficaç" (4,24). L'únic ítem amb puntuació molt inferior és "la rotació de responsabilitats i funcions específiques dins l'equip" (1,84). Quant a la valoració sobre el grau de *responsabilitat i compromisos personals i d'equip*, les mitjanes també són altes. Els estudiants afirmen "haver assumit les seves responsabilitats de treball" (4,61), creuen que "els companys han assumit la seva responsabilitat i que tots han contribuït de manera equitativa (4,20), i afirmen "estar satisfets amb el procés de treball en grup seguit i els seus resultats" (4,46). Els resultats de l'apartat del qüestionari destinat a valorar, des del punt de vista de l'acompanyament del procés de l'aprenentatge realitzat, la *utilitat de les diverses pautes de suport facilitades*, els recursos millor valorats són: la Guia de treball del Mòdul (4,72), la Fitxa

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

d'activitats del cas (4,64), la Base d'orientació (4,31) i les Rúbriques de resolució/ avaluació d'activitats (4,20), la Pauta guiada de lectura de documents (3,89). Les que es valoren com a menys útils són: Orientacions per al treball en equip (3,51), Qüestionari de coavaluació entre equips (3,28), Qüestionari d'autoavaluació individual i grupal de treball en equip (3,19).

En les preguntes obertes, quan es demanava als estudiants que destaquessin altres aspectes que més els havien ajudat a millorar el procés de resolució de l'activitat i la qualitat dels productes elaborats, la retroalimentació mereix un alt reconeixement. Els resultats categoritzats foren aquests: el feedback constant i immediat del professor (36%); els processos de retroalimentació entre grups (24%). També valoren positivament per a l'efectivitat del treball en equip els criteris acordats per a la formació dels grups: nombre de components reduït (54%), respectar el perfil professional de la titulació (80%), elecció dels membres del grup per part dels alumnes (32%), estabilitat dels components del grup (12%). Els aspectes febles als quals fan referència els estudiants són: excessives autoavaluacions individuals i d'equip (24%) i esforç i dedicació a l'assignatura elevat (73%). Altres dificultats assenyalades fan referència sovint a problemes per compaginar horaris entre els membres del grup per reunir-se, coordinar-se i reflexionar a l'equip (41%). Es va demanar també que l'estudiant mencionés propostes de millora que es podrien incorporar al plantejament metodològic i didàctic de l'assignatura a rel de les actuacions dutes a terme. Aquest és el resum categoritzat de les respostes: donar més temps a la resolució de les activitats (24%); eliminar les proves d'aprenentatge i avaluar només les activitats (15%); Algunes eren contradictòries: més pautes de suport (12%) i resolució de l'activitat amb menys orientacions (7%).

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

La interpretació qualitativa d'altres informacions procedents de les sessions de tutoria permet extreure més conclusions sobre la naturalesa, funcions i característiques del treball autoregulat i col·laboratiu amb equip i l'aprofitament dels recursos de suport oferts. S'ha constatat, per exemple, que no són freqüents experiències com la descrita. Els estudiants refereixen poca expertesa en el treball en equip i que no tenen assolit el treball col·laboratiu perquè ha estat poc exercitat en els seus estudis previs. En general han expressat una major confiança vers el treball en equip. De manera aïllada, afloren reticències en algun equip vers alguns alumnes que s'emparen o se serveixen del treball dels companys més avantatjats o expressen dificultats quant a les estratègies d'autoregulació com les pèrdues de temps ocasionades per una inadequada organització i planificació tant de la preparació personal com de la realització de les activitats amb els companys.

Si es tenen en compte les qualificacions dels treballs elaborats en grup pels estudiants, els resultats obtinguts – excel·lent (21,05%), notable (57,89 %), aprovat (21,05%), cap suspens –, mostren altes taxes d'èxit de rendiment. Altres indicadors de qualitat – motivació dels estudiants, puntualitat en les presentacions d'activitats, riquesa i correcció dels informes de treball elaborats, etc. – confirmen aquests bons resultats acadèmics.

Des del punt de vista del professorat el balanç de l'experiència, globalment, ha estat positiu. El grau elevat de satisfacció personal amb l'aprofitament de la innovació implementada està associat a la utilitat de l'ampli ventall de moments i recursos mediadors per promoure en els estudiants la construcció significativa del continguts acadèmics objecte d'estudi i per potenciar el desenvolupament de les competències per dur a terme un aprenentatge més autònom i un treball en grup eficaç. Tanmateix, l'experiència duta a terme permet detectar algunes

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

deficiències que cal revisar i solucionar, com ara la valoració i l'ajust en el temps de treball dels estudiants, el funcionament dels equips o el sistema d'avaluació, i alguns obstacles que no sempre són fàcils de superar perquè requereixen de condicions i sensibilitat institucional: l'elevat nombre d'alumnes, excessiu tant en els agrupaments del grup classe com en les de seminari; la demanada elevada de tutories presencials, molt especialment per part dels alumnes de primer curs del Grau, per incidir en la millora dels processos autoregulators; en definitiva, l'àmplia dedicació personal que requereixen experiències d'innovació com la que s'ha dut a terme.

En resum, l'anàlisi qualitativa i quantitativa de les dades aportades constata que la varietat d'ajudes i els diversos instruments emprats en l'experiència han estat útils per a l'activitat autoreguladora dels aprenentatges dels estudiants universitaris, entesa tant per interioritzar principis i estratègies de la pròpia assignatura, com per adquirir la competència de desenvolupar un aprenentatge més autònom. Aquests mateixos resultats, però, també reflecteixen algunes dificultats quant a la naturalesa i característiques dels processos d'autoregulació del treball individual i/o de grup que afecten la col·laboració mateixa i els resultats de l'aprenentatge. En aquest sentit, les dades obtingudes en l'assignatura que està ubicada a l'inici de la titulació de Grau mostren que els estudiants de primer curs necessiten més suport, amb una major guia del professor, especialment de tipus presencial. No es pot pressuposar la preparació dels estudiants per aprendre amb autonomia, i en conseqüència és necessària la intervenció continuada i sostinguda del professorat per fer més conscient l'alumnat del procés d'aprenentatge i facilitar-li la reflexió.

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Coll, C., Onrubia, J. y Mauri, T. (2008). Ayudar a aprender en contextos educativos: el ejercicio de la influencia educativa y el análisis de la enseñanza. *Revista de Educación*, 346, 33-70.

Coll, C. Rochera, M.J.; Mayordomo, R., Naranjo, M. (2007). *Avaluació continuada i ensenyament de les competències d'autoregulació*. Quaderns de docència universitària, 8. Barcelona: ICE UB.

Garcia Olalla, L., Camps, M., (2008). Aprender con problemas: un enfoque contextualizado y socializado del conocimiento. *Revista Interuniversitaria de formación del profesorado*, 63, 63-80.

Garcia Olalla, L., Camps, M., Molas, E.; Morales, F., Valls, E. (2010) *La calidad como proceso de revisión y mejora de un equipo docente*. VI Congrés Internacional Docència Universitària i Innovació. 30 de juny, 1 i 2 de juliol de 2010; Barcelona. Espanya

Martín, E. (2003). Conclusiones: Un currículo para desarrollar la autonomía del estudiante. A C. Monereo y J.I. Pozo (Coord.), *La universidad ante la nueva cultura educativa. Enseñar y aprender para la autonomía* (pp. 285-292). Madrid: Síntesis.

Mauri, T. ; Colomina, R.; Martínez, C.; Rieradevall, M. (2009) La adquisición de las competencias de autorregulación. Análisis de su concepción y aprendizaje en diferentes estudios universitarios. REIRE, *Revista d'innovació i recerca en educació*, 2, 33-60.

Molas, E., García L., Camps, C. (2009). *Avançar cap a un enfocament estratègic de la docència i l'aprenentatge en els nous estudis de grau: resultats i conclusions d'experiències d'innovació*

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

metodològica en xarxa en el context de l'EEES. II Congrés internacional UNIVEST. 12 i 13 de novembre de 2009; Girona. Espanya.

Molas, E.; Valls, E. (2009). *Afavorir l'ensenyament i l'aprenentatge de competències d'autoregulació del treball individual i de grup en el context de l'Espai Europeu d'Educació Superior. II Congrés internacional UNIVEST. 12 i 13 de novembre de 2009; Girona. Espanya.*

Perry, N.E., Hutchinson, L. y Thauberger, C. (2008). Talking about teaching self-regulated learning: scaffolding student teacher's development and use of practices that promote self-regulated learning. *International Journal of Educational Research*, 47, 97-108.

Pintrich, P.R.; Zusho, A. (2002). The development of academic self-regulation: The role of cognitive and motivational factors. A A. Wigfield y J.S. Eccles (Eds.), *Development of achievement motivation* (pp. 249-284). San Diego: Academic Press.

Schunk, D. H. (2005). Commentary on self-regulation in school contexts. *Learning and Instruction*, 15, 173-177.

Simpson, M.L.; Hynd, C.R.; Nist, S.L.; Burrell, K.I. (1997). College academic assistance programs and practices. *Educational Psychology Review*, 9 (1), 39-87.

Valls, E. (2008) *La intenció del canvi metodològic: promoure l'autoregulació del treball dels estudiants. V Congrés Internacional Docència Universitària i Innovació. 2,3, i 4 de juliol de 2008; Lleida. Espanya.*

SECRETARIA TÈCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Valls, E., Molas, E. (2004): *Co-construir el sentido práctico de la profesión en situaciones de formación inicial. Aprovechamiento de la técnica del análisis de casos*. IV Congreso Internacional de Psicología y Educación. 30-31 de març, 1-2 d'abril de 2004. Almería. Espanya.

Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: an overview. *Theory into Practice*, 41, (2), 64 – 70.

SECRETARIA TÉCNICA

VII CIDUI

ISBN 978-84-695-4073-2